

Sygn. akt I AGa 9/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Popek
Sędzia:	SO del. Beata Błotnik
Protokolant	st. sekr. sądowy Maciej Mazuryk

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2019 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w L.

przeciwko M. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 12 marca 2018 r. sygn. akt IX GC 245/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego M. C. na rzecz powoda Syndyka masy upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w upadłości likwidacyjnej w L. kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

I AGa 9/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od pozwanego M. C. na rzecz powoda syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w L. – T. F. kwotę 849.360 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto sąd nakazał pozwanemu M. C. zapłacić na rzecz Skarbu Państwa – kasa Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 42.468 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony, oraz kwotę 8.494 zł tytułem brakującej opłaty od zażalenia od której powód był zwolniony.

Za podstawę rozstrzygnięcia sąd przyjął następujące ustalenia i wnioski :

W dniu 5 sierpnia 2013 r. zarząd (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L., działając w oparciu o § 23 umowy spółki, art. 194 i 195 kodeksu spółek handlowych oraz mając na względzie, że aktualna i prognozowana sytuacja finansowa Spółki oceniona została pozytywnie, podjął uchwałę o wypłacie zaliczki na poczet dywidendy z zysku w roku 2013 swoim udziałowcom będącym jednocześnie członkami zarządu: M. C.- prezesowi zarządu, H. D. - członkowi zarządu i J. S.- członkowi zarządu, w kwocie 1.048.593.00 zł brutto na rzecz każdego udziałowca. Wypłata miała nastąpić w dniu 21 sierpnia 2013 r., w euro według przeliczenia z dnia poprzedzającego wypłatę.

W dniu 21 sierpnia 2013 roku M. C. otrzymał od spółki przelew na kwotę 200.000 €, tj. w przeliczeniu 849.360 zł.

W dniu 4 września 2013 r. zarząd (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. złożył w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika. Postanowieniem z dnia 22 października 2013 roku Sąd Rejonowy (...) w L. z siedzibą w Ś. IX Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych w sprawie pod sygn. akt (...), ogłosił upadłość (...) Sp. z o.o. obejmującą likwidację majątku dłużnika.

Pismem z dnia 29 grudnia 2014 roku powód wezwał pozwanego do zwrotu zaliczki na poczet dywidendy, w terminie 14 dni od daty otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Wskazał, że wypłata zaliczki na poczet dywidendy jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości. Pozwany wezwanie odebrał w dniu 7 stycznia 2015 r. W odpowiedzi na to wezwanie pozwany odmówił zapłaty wskazując, że wezwanie uznaje za całkowicie niezasadne. W rezultacie pozwany nie zwrócił wypłaconej kwoty.

Po wszczęciu procesu na wniosek pozwanego o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowań prowadzonych przez Sąd Rejonowy (...) w L. z siedzibą w Ś. o sygn. akt (...), (...) i (...) – i przy braku opozycji powoda sąd postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2015 r. zawiesił postępowanie, a podjęcie nastąpiło w dniu 16 czerwca 2017 r. W postępowaniach (...), (...) i (...) rozpatrywane były sprzeciwy Skarbu Państwa – Naczelnika L. (...) od odmowy uznania wierzytelności.

W ramach toczącego się postępowania upadłościowego postanowieniem z dnia 7 czerwca 2017 roku listy wierzytelności i uzupełniające listy wierzytelności nr 1 i 2 (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w L. zostały przez sąd zatwierdzone przez sąd upadłościowy (po uprzednim uwzględnieniu sprzeciwów Skarbu Państwa).

W świetle wyżej ustalonych faktów sąd uznał powództwo za zasadne. Zgodnie z treścią art. 128 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, obowiązującej w dacie dokonania skarżonych czynności spółki (Dz.U.2012.1112), zwanej dalej p.u.n. (ust. 1) - czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości. (ust. 2.) Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami, jak również ze spółkami powiązаныmi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami tych osób.

W ocenie sądu pierwszej instancji wskazywana przez powoda czynność prawna o której mowa w art. 128 p.u.n. może być również uchwałą, gdyż w myśl art. 60 k.c. wola osoby składającej oświadczenie woli może być wyrażona przez każde jej zachowanie, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Może być zatem wyrażona także w postaci głosownia i może przybrać postać czynności prawnej, jeżeli wywołuje bezpośrednio skutki prawne. Tym samym w rozpoznawanej sprawie istniały przesłanki uznania spornej uchwały z dnia 5 sierpnia za czynność prawną. Była to czynność upadłego, będącego spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, dokonana z jej współnikami w okresie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o upadłość, i była objęta dyspozycją art. 128 ust. 1 i 2 p.u.n.

Bezskuteczność z mocy prawa rodzi po stronie syndyka roszczenie oparte na art. 134 p.u.n., o wydanie masie upadłości tego co ubyło z masy upadłości bądź nie weszło do masy upadłości w naturze lub równowartości w pieniądzu. Mimo

przedsądowego wezwania przez syndyka pozwany nie zwrócił zaliczki otrzymanej na mocy uchwały zarządu (...) Sp. z o.o. w L. z dnia 5 sierpnia 2013 roku, którą to uchwałą zarząd postanowił wypłacić wspólnikom (jednocześnie członkom zarządu), w tym pozwanemu zaliczkę na poczet dywidendy z zysku za rok 2013.

Powyższa analiza skutkowałą uwzględnieniem powództwa w całości.

O kosztach sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. i zgodnie z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz 1349 z późn. zm.).

W związku z faktem, że powód – syndyk z mocy ustawy jest zwolniony od opłat sądowych, sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciążył pozwanego kwotą 42.468 zł opłaty od pozwu oraz kwotę 8.494 zł opłaty od zażalenia od których powód był zwolniony.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżył pozwany apelacją z dnia 16 kwietnia 2018 r., w której zarzucił :

- 1) naruszenie przepisów postępowania – art. 328 § 2 kpc – które miało istotny wpływ na wynik sprawy, przez całkowite pominięcie w uzasadnieniu faktów złożenia na przez strony na rozprawie zgodnego wniosku o zawieszenie postępowania, uprawomocnienie się postanowienia o zawieszeniu postępowania oraz niezłożenia przez żadną ze stron w ciągu roku wniosku o podjęcie postępowania ;
- 2) naruszenie przepisów postępowania – art. 244 § 1 kpc w zw. z art. 157 kpc i 158 kpc przez pominięcie dokumentu urzędowego w postaci protokołu rozprawy z dnia 30 kwietnia 2015 r. oraz jego mocy dowodowej ;
- 3) naruszenie przepisów postępowania – art. 227 kpc i art. 232 kpc poprzez niedopuszczenie dowodów zawioskowanych przez pozwanego w piśmie z dnia 4 września 2017 r. ;
- 4) naruszenie przepisów postępowania – art. 182 § 1 kpc poprzez nieumorzenie postępowania pomimo niezłożenia przez żadną ze stron wniosku o podjęcie postępowania zawieszzonego na zgodny wniosek stron ;
- 5) naruszenie prawa materialnego – art. 128 § 1 i 2 p.u.n. przez błędne przyjęcie, że bezskuteczne są także czynności dokonane w warunkach całkowitego braku przesłanek do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości , a nawet liczenia się z potencjalną możliwością złożenia takiego wniosku.

Wskazując na powyższe zarzuty domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i umorzenia postępowania oraz zasądzenia na rzecz pozwanego kosztów postępowania za drugą instancję i postępowanie zażaleniowe, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w całości przez oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania za drugą instancję i postępowanie zażaleniowe, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powód w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia i zasądzenia kosztów.

Sąd Apelacyjny ważył co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Stan faktyczny ustalony przez sąd pierwszej instancji jest prawidłowy i dokonane ustalenia sąd odwoławczy przyjmuje za własne. Nie był on poza tym przedmiotem sporu między stronami. Uzasadnienie sądu pierwszej instancji zawiera rozważania co do wszystkich zebranych w sprawie dowodów i odnosi się do wszystkich istotnych w sprawie faktów i okoliczności. Prawidłowa jest również ocena stanu faktycznego pod kątem prawa materialnego, a tym samym zarzut naruszenia prawa materialnego nie jest zasadny.

Apelacja pozwanego zwalczając wyrok sądu pierwszej instancji podnosi zarzuty dwojakiego rodzaju, a mianowicie zarzuty procesowe sprowadzające się do oceny, że postępowanie w sprawie winno zostać umorzone oraz zarzuty oparte na prawie materialnym tj. na naruszeniu art. 128 § 1 i 2 p.u.n., gdyż w ocenie skarżącego czynności dokonane w warunkach całkowitego braku przesłanek do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a nawet liczenia się z potencjalną możliwością złożenia takiego wniosku winny skutkować oddaleniem powództwa.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów opartych na prawie materialnym podnieść należy, że są one bezzasadne.

Powód w rozpoznawanej sprawie dochodzi zwrotu tego co ubyło z masy upadłości wskutek czynności upadłego bezskutecznej z mocy prawa. Takie roszczenie ma umocowanie w art. 134 ust. 1 prawa upadłościowego. Podnieść przy tym należy, że ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika nie jest zależna od wykazania, że czynność dłużnika miała na celu pokrzywdzenie wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, LEX nr 1131119; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 r., III CZP 105/09, LEX nr 531129). Tym samym bez znaczenia jest fakt, że w dacie dokonywania wypłat członkowie zarządu (a zarazem (...) Spółki (...)) mogli oceniać sytuację finansową Spółki (...) jako dobrą i że nie zagraża jej upadłość. Bezskuteczność z mocy prawa jest bowiem jest skutkiem (z mocy prawa), który następuje z datą ogłoszenia upadłości i obejmuje wszelkie czynności prawne dokonane przez upadłego w warunkach określonych w art. 128 prawa upadłościowego. Dlatego bez znaczenia jest świadomość i ocena kondycji finansowej upadającej Spółki przez osoby (podmioty) dokonujące czynności prawnej. Ponadto skoro ostatecznie w toku postępowania upadłościowego wierzycielności Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego w L. obejmujące wielomilionowe należności zostały uznane (vide postanowienie sędziego komisarza z dnia 16 czerwca 2016 r. – k. 152) to należy przyjąć, że ocena współników i zarazem członków zarządu o dobrej kondycji finansowej spółki była pozbawiona podstaw. Merytorycznie zatem rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji jest prawidłowe, a zarzut naruszenia art. 128 § 1 i 2 p.u.n. jest bezzasadny.

Ponadto identyczne żądanie (oparte na tych samych przesłankach) przeciwko trzeciemu współnikowi J. S. zostało prawomocnie rozstrzygnięte (uwzględnione) przez Sąd Apelacyjny w L. wyrokiem z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie (...), a Sąd Najwyższy w sprawie IV CSK 290/18 odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania w tej sprawie.

Oceniając wywody apelacji sprowadzające się do wniosku o uchylenie wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na zawieszenie postępowania przed sądem pierwszej instancji i braku wniosku stron o podjęcie postępowania w okresie roku czasu od wydania postanowienia o zawieszeniu - należy również uznać je za bezzasadne.

Podnieść należy, że bezzasadnym jest stawianie sądowi pierwszej instancji zarzutu iż nie umorzył zawieszonego postępowania, albowiem sąd pierwszej instancji postępowanie umorzył postanowieniem z dnia 13 września 2016 r. (k. 85), ale to postanowienie zostało w uwzględnieniu zażalenia powoda uchylone przez sąd odwoławczy (Sąd Apelacyjny w L.) (k. 112), a tym samym sąd pierwszej instancji będąc związany wytycznymi i oceną prawną podstaw zawieszenia nie mógł ponownie umorzyć postępowania, a rozstrzygnąć sprawę merytorycznie co też uczynił.

Zawarty w pkt 2 apelacji zarzut pominięcia treści dokumentu jakim jest protokół rozprawy z dnia 30 kwietnia 2015 r. jest o tyle nietrafny, że dokument ten (k.75-76) był przedmiotem analizy sądu odwoławczego rozpatrującego zażalenie powoda na postanowienie o umorzeniu postępowania. (vide treść uzasadnienia postanowienia sądu odwoławczego w sprawie (...) – k.113 i v.). Z poglądem wyrażonym przez sąd odwoławczy rozpatrujący zażalenie na umorzenie postępowania należy się w pełni zgodzić. Podkreślić należy, że wniosek o zawieszenie postępowania złożony został przez pozwanego w piśmie procesowym stanowiącym odpowiedź na pozew i jako podstawę zawieszenia pozwany wskazywał toczące się postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy (...) w L. z siedzibą w Ś. o sygn. akt (...), (...) i (...), których przedmiotem były sprzeciwy Skarbu Państwa – Naczelnika L. Urzędu Skarbowego od odmowy uznania wierzycielności. Nie oponował temu wnioskowi pełnomocnik powodowego syndyka (k.73) i na rozprawie wyraził zgodę na zawieszenie postępowania. Zatem zgodny wniosek złożony na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2015 r. należy zinterpretować i ocenić jako zgodę obu stron na zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowań

w sprawach o wskazanych wyżej sygnaturach bez względu na zapis wskazujący na art. 178 kpc w treści postanowienia o zawieszeniu postępowania. Dowodem na to iż taka była rzeczywista podstawa zawieszenia postępowania i tak ją oceniała strona powodowa jest chociażby treść wniosku o podjęcie postępowania jaki złożył powód po zakończeniu postępowania w sprawach prowadzone przez Sąd Rejonowy (...) w Lublinie z siedzibą w Ś. o sygn. akt (...), (...) (k. 78 i 79).

W świetle powyższego bezprzedmiotowe były wnioski dowodowe zawarte w piśmie z 4 września 2017 r., gdyż przeprowadzenie tych dowodów nie mogło zmienić wyżej przedstawionej oceny. Zarzut pominięcia tych dowodów nie jest zatem skuteczny.

Dodać należy, że rzeczą syndyka jest podejmowanie działań w interesie wszystkich wierzycieli upadłego. O ile zasadna była zgoda na zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania w sprawach (...), (...) to nielogicznym, sprzecznym z zasadami racjonalnego działania i z obowiązkami syndyka w postępowaniu upadłościowym byłaby zgoda na zawieszenie postępowania bez uzasadnionej przyczyny tylko po to aby po roku czasu umorzyć postępowanie ze szkodą dla masy upadłości, a chyba tak postrzega rolę syndyka w tym procesie strona pozwana.

W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 182 kpc nie jest zasadny, gdyż brak jest podstaw do uchylecia wyroku i umorzenia postępowania o co wnosi skarżący. Wyrok sądu pierwszej instancji jest zatem prawidłowy, a apelacja pozwanego jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Dlatego Sąd Apelacyjny w Lublinie na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w wyroku. O kosztach sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc oraz § 2 pkt 7 w zw z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 265) .

Ewa Popek Bogdan Radomski Beata Błotnik